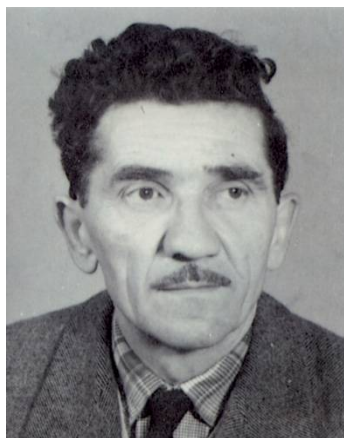

Franjo Feri Dvorski (1911 - 1969)

Krunomir Dvorski

*Franjo Dvorski
(1911-1969)*

Ova godina je jubilarna za brojne potomke familije Dvorski i njihove prijatelje. Obilježava se sto godina od rođenja uglednog zavidovićanina i izuzetnog "Krivajinog" majstora i rukovodioca Franje Dvorskog (1911 – 1969).

Franjo ili Feri kako su ga zvali prijatelji, rođen je u Zavidovičkoj Krivajskoj ulici u godini nastanka Zavodovičke općine i godini izbora prvog zavidovičkog gradonačelnika (1911). U to vrijeme naselje je imalo oko 3800 stanovnika sa razvijenom drvnom industrijom i osnovnim konturama urbane sredine. U Krivajskoj ulici bilo je samo nekoliko kuća oko mosta i imanje Dvorskovih.

Franjo je rastao u obrtničkoj obitelji oca Jozefa Dvorskog i majke Terezije Strmen sa sestrom Jozefinom i dva brata Stjepanom i Josipom. Jozef i Tereza potječu iz okolice Banske Bystrice u Slovačkoj iz sela Stare Hory. Njihov dolazak u Zavidoviće bio je početkom dvadesetog stoljeća. Prije njih, prvi

zavidovički stanovnici bili su njemački kolonisti koji su probijanjem pruge kroz centralnu Bosnu i izgradnjom željezničke stanice, trgovine i kavane (1878. g.) stvorili osnovnu jezgru oko koje će se razviti grad i industrijska zona. Brzi razvoj omogućile su firme "Gregerson i Sinovi" i "Eissler i Ortlieb". Na lijevoj obali rijeke Bosne izgradili su pilane za preradu drveta. Jozef je sa njima uspostavio dobre poslovne odnose dajući im usluge iz svojih radionica.

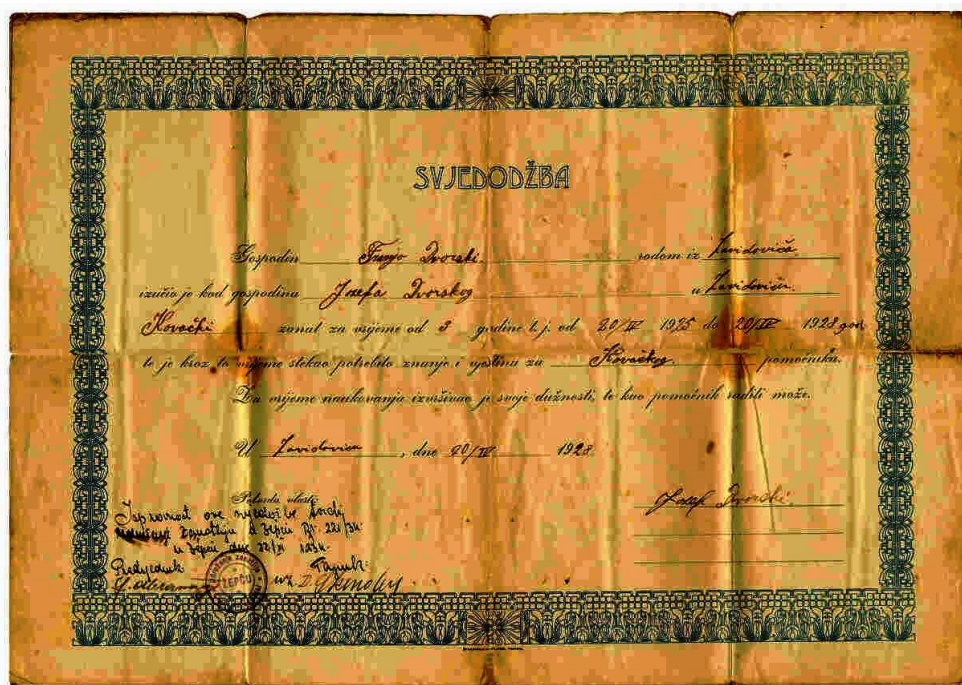

Obitelj Dvorski 1917. godine – sjede: Terezija Dvorski i Jozef Dvorski; djeca s lijeva na desno: Josip Dvorski, Jozefina Dvorski, Franjo Dvorski i Stjepan Dvorski

Franjin otac Jozef i majka Tereza najprije su se naselili na obronke današnjeg Podubravlja koje se nalazi na lijevoj strani rijeke Bosne. Ubrzo su kupili imanje na desnoj obali rijeke Bosne od sedamnaest braće. Imanje se nalazi nekoliko stotina metara ispod ušća rijeke Krivaje u rijeku Bosnu. Prostire se preko tri potoka na glavnoj cesti prema Maglaju. Na imanju se moglo naći gotovo sve: obradiva zemlja, voćnjaci, kvalitetna trava, šuma, glina za izradu cigle, sitni kamen i prirodni izvor pitke vode.

Od samih početaka Jozef je osnovao kovačku i kolarsku radionicu. Bio je to unosan posao. Radio je bez konkurencije. Narudžbe su bile velike. Zavidovičke firme i seljaci iz okolnih sela trebali su zaprežna kola, plugove i ostale poljoprivredne i šumarske alate. Dovodili su konje na potkivanje. Kasnije, djelatnost se proširila na stolarske i bravarske radove, te popravak pištolja i pušaka.

Franjin otac Jozef odigrao je značajnu ulogu u obrazovanju mladih naraštaja za kovačko i kolarsko zanimanje pri "Zanatskom udruženju u Zavidovićima" i "Udruženju zanatlija u Žepču". U njegovim radionicama učili su njegovi sinovi i drugi mladići.

Svjedodžba Franje Dvorskog o završenom kovačkom zanatu u radionicama njegovog oca Jozefa Dvorskog

O Franjinom obrazovanju najbolje saznajemo iz njegove svjedodžbe ovjerene u Udruženju zanatlija za srez Žepački: "Gospodin Franjo Dvorski rodom iz Zavidovića izučio je kod gospodina Jozefa Dvorskog u Zavidovićima Kovački zanat za vrijeme od 3 godine t. j. od 20/IV 1925 do 20/IV 1928 god. te je kroz to vrijeme stekao potrebno znanje i vještinu za Kovačkoga pomoćnika. Za vrijeme naukovanja izvršavao je svoje dužnosti, te kao pomoćnik raditi može."

Nakon završetka škole Franjo je kao vrstan kovač ostao raditi u očevim radionicama. Godine 1938. oženio se za Anu Zaletko sa kojom je dobio tri kćerke: Jozefinu, Zdenku i Terezu, te sina Krunomira. Bio je to složan i harmoničan brak, ispunjen dnevnim obavezama i brigom o djeci, kasnije i brigom o unučadi. Odmah poslije rata usvojili su, othranili i brinuli se o dječaku Pavlu Presječan, koga su tretirali kao svoje dijete. Nježnosti i ljubavi nikada nije nedostajalo. Njegovali su tradicionalne katoličke običaje uz visoko poštivanje društveno-političkih

sistema i uvažavanje bosanskoga kulturnog i vjerskog šarenila. Krug prijatelja bio je ne mali. Posjećivali su i pomagali jedni druge. Uz "kahvu" ili uz mezu i piće rješavali su tekuće i "svjetske" probleme. Našlo se vremena i za veselja. Slavili su rodendane, Božice i Bajrame kod komšija. Na "Dan republike" (29. Novembar) pekla se rakija i pripremalo meso za zimu. "Prvi Maj" je bio pravi trenutak za dobru janjetinu ili prasetinu sa ražnja. Dvorskovi su to činili na prostranom dvorištu ili na "Brdu" iznad kuća.

Poslije napornog radnog tjedna, nedjelja je za Franju bila sveti dan. Tada je oblačio odijelo i kravatu i u potpunosti se posvećivao obitelji. Živahan i vedre naravi igrao se sa djecom, pravio im igračke, odlazio sa njima u vožnju biciklom do Bočine, Žepča i Kamenice ili u duge šetnje do obližnjih sela. Od društvenih igara obožavao je tablič i prišpil. U okruženju prijatelja rado je zapjevao stare bosanske "Kad ja pođoh na Bembašu", "Kafu mi draga ispeci" i nadasve poznatu dalmatinsku "Čiribiribela Mare moja".

Obitelj Dvorski – stoje: Zdenka, Franjo, Jozefina, Ana, Tereza; sjedi: Krunomir

Godine 1953. u novim političkim i ekonomskim okolnostima, radionice "starog" Dvorskog prestale su raditi. Svi objekti su pretvoreni u stambene kuće. Franjo i njegov brat Josip prešli su u "Krivajinu" kovačiju koja se nalazila u zgradi ispod tvorničkih "dimnjaka". Pored kovačkih poslova, Franjo je obavljao dužnosti šefa radionice. Bile su to udarničke godine velikog uspona "Krivaje" i Zavidovića, kada su se satovi u kućama namještali po tvorničkoj sireni. Radile su se subote i prekovremeno. Iz radionice su izlazile velike količine iskovanih i okaljanih alata za potrebe pilane. Našlo se vremena i za kreativne poslove čiji rezultati imaju umjetničku i povijesnu vrijednost. Posebno treba izdvojiti kovane ograde, vješalice, stolove, pepeljare i druge ukrasne predmete. Dio toga može se i danas vidjeti u "Domu kulture".

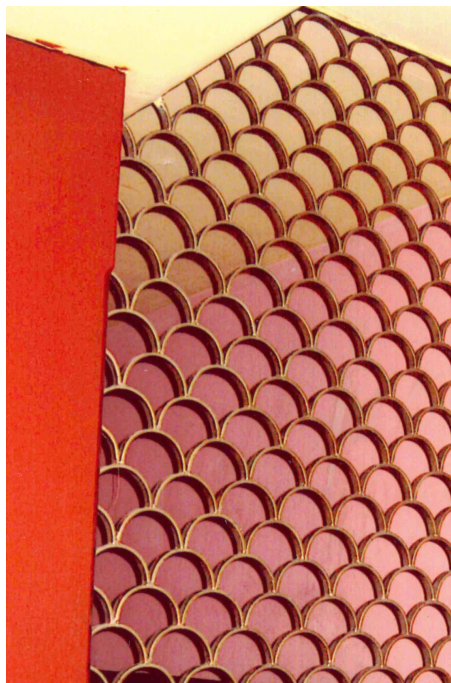
Vještim rukama Franjo je napravio za sebe i svoje prijatelje bezbroj upaljača na benzin, tepsija, ukrasnih metalnih kutija za kavu i šećer, mlinaca za kavu i lijevanih pepeljara. Djeci je pravio skije i sanjke zavidne kvalitete. Oni se i danas sjecaju njegovog starog "fijakera", peći oko koje su se okupljali da se griju.

Godine 1969. kada je Franjo postigao gotovo sve što je želio u životu, kada se polako pripremao za mirovinu

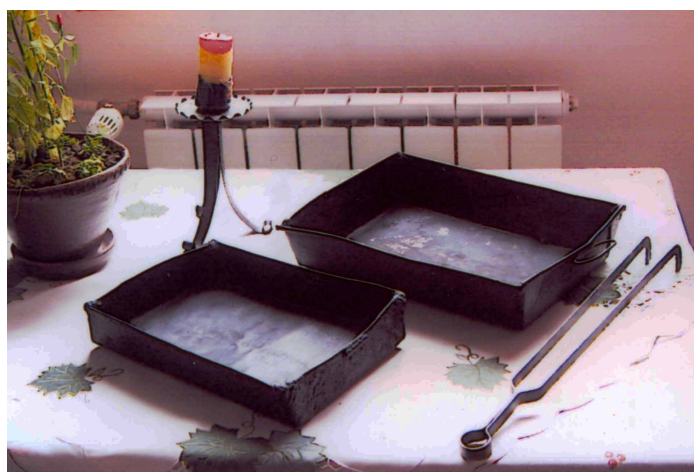
dogodila se saobraćajna nesreća u kojoj je izgubio život. Njegovim odlaskom nastala je praznina koja se i danas popunjava njegovim djelima, živim riječima i divnim uspomenama. Njegova djeca (tri kćerke i sin) prenose priče na deset njegovih unučadi a oni na petnaes do sada rođenih praunučadi. To nije kraj... Rađaju se priče o Franji koji je znao kako se kali čelik.

*Pepeljara pred kino-dvoranom u
Domu kulture*

Detalj ograde u Domu kulture

*Tepsije, mašice i svijećnjak iz privatne kolekcije
Franjinih radova*